

2025/ 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

" 28" серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБИНИК ПРОГРАМИ:

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Ірина ШАМАРА

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від "26" серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

 доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньої програми «Туризм та рекреація» за першим (бакалаврським) рівнем

Гарантка освітньої програми «Туризм та рекреація» за першим (бакалаврським) рівнем

 доц. Олена СВТУШЕНКО
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від " 27" серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

 доц. Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка України» складена відповідно до освітньо-професійної програми
«Туризм та рекреація»
підготовки бакалавра
спеціальності ІЗ Туризм та рекреація

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання дисципліни є: забезпечення студентів знаннями з питань сучасної системи країни, її структурної та територіальної організації, тенденціями та стратегією розвитку, місцем у міжнародному поділі праці.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Економіка України» є формування у студентів цілісного уявлення про сучасний стан, структуру та особливості розвитку національної економіки, засвоєння знань про основні тенденції її трансформації в умовах глобалізації, а також вироблення вмінь аналізувати соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні, для прийняття ефективних управлінських та господарських рішень.

1.3. Кількість кредитів 4.

1.4. Загальна кількість годин 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	14 год. (2 Zoom + 12 Moodle)
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-
Самостійна робота	
56 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 14. Здатність працювати в команді та автономно

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

1.7. Заплановані результати навчання:

ПР04 Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР05 Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР13 Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПР21 Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

1.8. Пререквізити:» Математика для економістів», «Економічна теорія», «Основи наукових досліджень»

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Передумови розвитку національної економічної системи

Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія

Суб'єкти національної економіки, її найважливіші ознаки та моделі розвитку.
Найважливіші показники рівнів розвитку національної економіки.

Тема 2. Фактори виробництва

Сукупний ресурсний потенціал України.
Геополітичне розміщення України та оцінка її територіальних ресурсів.
Природні умови та ресурси (природно-ресурсний потенціал).

Тема 3. Населення та трудові ресурси

Чисельність та розселення населення, демографічна ситуація в Україні.
Трудові ресурси та зайнятість населення в Україні.
Національний склад України.

Тема 4. Національне господарство України

Територіальна структура народного господарства України.
Функціональна структура народного господарства України.
Галузева структура (сфери виробництва).

Розділ 2. Модернізація економіки та особливості її здійснення в Україні

Тема 5. Особливості розвитку національної туристичної індустрії

Сучасний туристичний ринок та його складові. Типи туристичних ринків.
Сутність економічної діяльності в галузі туризму. Туристичний комплекс України.
Стратегія розвитку туризму в Україні.

Тема 6. Інфраструктура як наукова категорія

Визначення та сутність інфраструктури.
Основні види інфраструктури.
Функції інфраструктури.
Інфраструктура як фактор економічного розвитку.
Тенденції розвитку інфраструктури в сучасних умовах.

Тема 7. Особливості регіонів та регіональної політики в Україні

Особливості регіонального поділу України.

Регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України.

Основні проблеми регіонального розвитку.

Основні напрями регіональної політики України.

Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України

Державні фінанси України.

Фінанси підприємств та організацій, населення.

Фінансово-банківська система.

Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України.

Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність.

Інвестиційна політика України.

Науково-технічна та інноваційна політика України.

Проблеми та перспективи інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні.

Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України

Державне регулювання ЗЕД в Україні.

Основні види ЗЕД України.

Структура та географія зовнішньоекономічних зв'язків України.

Перспективи розвитку ЗЕД України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Передумови розвитку національної економічної системи												
Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія	8	2	2			4	10	2				8
Тема 2. Фактори виробництва	8	2	2			4	10	2				8
Тема 3. Населення та трудові ресурси	8	2	2			4	10	2				8
Тема 4. Національне господарство України	8	2	2			4	10	2				8
Разом за розділом 1	32	8	8			16	40	8				32
Розділ 2. Модернізація економіки та особливості її здійснення в Україні												
Тема 5. Особливості розвитку національної туристичної індустрії.	12	4	4			4	12	2	2			8
Тема 6. Інфраструктура як наукова категорія	12	4	4			4	10	2				8
Тема 7 Особливості регіонів та регіональної політики в Україні	12	4	4			4	8					8
Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України	12	4	4			4	8					8
Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність	12	4	4			4	8					8
Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України.	12	4	4			4	8					8
Підготовка до тестової контрольної роботи	16					16	26					26
Разом за розділом 2	88	24	24			40	80	4		2		74
УСЬОГО	120	32	32			56	120	12		2		106

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічна система держави як наукова категорія.	2
2	Фактори виробництва.	2
3	Населення та трудові ресурси.	2
4	Національне господарство України.	2
5	Особливості розвитку національної туристичної індустрії.	4
6		
7	Інфраструктура як наукова категорія.	4
8		
9	Особливості регіонів та регіональної політики в Україні.	4
10		
11	Сучасний стан фінансово-кредитної системи України.	4
12		
13	Інвестиції та інноваційна діяльність.	4
14		
15	Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України.	4
16		
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Найважливіші показники рівнів розвитку національної економіки. Геополітичне розміщення України. Природні умови та ресурси (природно-ресурсний потенціал) України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	8
2.	Фактори виробництва Сукупний ресурсний потенціал Природно-ресурсний потенціал	4	8

	Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.		
3.	Трудові ресурси та зайнятість населення в Україні. Національний состав України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом	4	8
4.	Промисловість України. Сільськогосподарський комплекс України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	4	8
5.	Сутність економічної діяльності в галузі туризму. Туристичний комплекс України. Стратегія розвитку туризму в Україні. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	8
6.	Сільськогосподарський комплекс України Рослинництво Тваринництво Агропромисловий комплекс України Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	8
7.	Соціальна інфраструктура України та проблеми її розвитку. Регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	4	8
8.	Фінансово-банківська система. Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	8
9	Науково-технічна та інноваційна політика України. Проблеми та перспективи інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	4	8
10	Структура та географія зовнішньоекономічних зв'язків України. Перспективи розвитку ЗЕД України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	8
11	Підготовка до тестової контрольної роботи	16	26
	Разом	56	106

6. Індивідуальні завдання

Планом не передбачено

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи: лекції, опитування, тестування, конспектування навчальної літератури, виконання індивідуальних розгляд проблемних ситуацій, рішення ситуаційних задач, мозкова атака. Методи активного навчання використовуються для

тренування та розвитку творчого мислення студентів, формування в них відповідних практичних умінь та навичок. Вони стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують та загострюють сприймання навчального матеріалу.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія);
 - контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань в ході самостійної роботи студентів;
 - контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
 - контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та інші задачі;
 - контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
 - контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах.

Поточний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати дорівнює 60.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань 40. Структура залікової роботи – 40 тестових завдань, студент одержує 1 бал за кожну вірну відповідь.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100.

У разі настання / подовження дії обставин непереможної сили здобувачам вищої освіти надається можливість скласти залікову роботу в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Економіка України»
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=461>

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота											Разо м	Залік	Су ма
Розділ 1 – Розділ 2													
Те ма 1	Те ма 2	Те ма 3	Те ма 4	Те ма 5	Тем а 6	Т е м а 7	Т е м а 8	Т е м а 9	Т е м а 10	Т К			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	60	40	100

ТК – поточний тестовий контроль

Вивчення курсу – 60 балів (з них: активна робота на семінарських заняттях – максимально 50 балів; поточний тестовий контроль – максимально 10 балів).

Підсумковий контроль – 40 балів (40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожен вірну відповідь).

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав не менше 20 балів.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

- Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

- Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію тез досліджень.

Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.
- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бандура О.В. Циклічність як форма поєднання стабільності та нестабільності в економічному розвитку. Економіка і прогнозування. № 4. 2019. С. 7-23.
2. Заблоцький Б. Національна економіка: підручник .Львів, Новий світ. 2009. 582 с.
3. Національна економіка: навчальний посібник (у рисунках, схемах і таблицях) О. І. Котикова, О. А. Горобченко, Т. Г. Олійник, І. Г. Крилова, І. О. Мельник, О. А. Купчишина. Миколаїв: Іліон, 2020. 196 с.
4. Національна економіка: навч. посіб. кол. авт.: Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. за заг. ред. Л.С. Шевченко. Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011.182 с.
5. Економіка України в дослідженнях і прогнозах: 20 років діяльності Інституту економіки та прогнозування НАН України: монографія відп. ред. акад. НАН України В.М. Гєєць. НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". К., 2018. 568 с.

Допоміжна література

1. Кістерський Л.Л., Романенко О.А., Липова Т.В. Незбагненні шляхи Європи. Економіка України. № 1. 2020. С. 82-94.
2. Койбічук В.В., Безбах Т.І. Дослідження характеру та значимості впливу

факторів ринку праці на інвестиційну привабливість країни. Економіка і прогнозування. №. 2. 2020. С. 80- 96.

3. Мульська О.П., Бараняк І.Є. Прогностична модель формування україно-німецької міграційної системи. Економіка і прогнозування. № 2. 2019. С. 120-137.
4. Олійник А. А. Національна валютна система в умовах глобалізації. Економічний простір. № 11. 2016. С. 27-38.
5. Олефір В.К. Досвід формування зон вільної торгівлі з Китаєм. Економіка і прогнозування. № 4.2019. С.131-151.
6. Осташко Т.О., Кобута І.В. Зміни у світовій торгівлі та торговельній політиці в умовах пандемії COVID-19: виклики і можливості для України. Економіка і прогнозування № 3 2020. С. 7-24.
7. Українська міграція в умовах глобальних і національних викликів ХХІ століття: наукове видання / наук. ред. У.Я. Садова. Львів, 2019. 110 с.
8. Шовкун І.А. Інвестиційний клімат як чинник промислового розвитку України. Економіка і прогнозування. № 4. 2019. С.70-103.
9. Social and Solidarity Economy: The Ukrainian Choice ; [A. Filipenko (Ed.)] — Cambridge Scholars Publishing, 2017. 230 p. 19.
10. Grabbe H., Lehne S. Defending EU Values in Poland and Hungary // Carnegie Europe. — 2017. September 4, available at: carnegieeurope.eu/2017/09/04/defending-eu-values-in-polandand-hungary-pub-72988.
11. Competition, Innovation and Trade / Larry D Qiu. World Scientific Studies in International Economics, 2020. 392 p.
12. Witte G., Birnbaum M. In Eastern Europe, the EU faces a rebellion more threatening than Brexit 7/ Washington Post. 2018. April 5, available at: www.washmgtonpost.com/world/europe/in-eastern-europe-the-eu-faces-a-rebellion-morethreatening-than-brexith/2018/04/04/310a6d8e-2604-11e8-a227-fd2b009466bc_story.html.
- 13.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернет, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового Банку
2. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт Міністерства закордонних справ України
3. www.wto.org - офіційний сайт Світової організації торгівлі
4. www.un.org – офіційний сайт Організації об'єднаних націй (ООН)
5. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm — офіційний сайт Представництва Європейської Комісії в Україні.
6. www.ukraine-eu.mfa.gov.ua — сайт співпраці України та ЄС
7. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України
8. <http://www.me.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України
9. <http://www.nbuv.gov.ua/> – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

10. <https://www.khanacademy.org/economics-finance-domain/core-finance>
11. <https://www.khanacademy.org/partner-content/crash-course1/crash-course-world-history/nationalism-imperialism-globalization/v/crash-course-world-history-41>
12. <https://www.khanacademy.org/economics-finance-domain/core-finance/stock-and-bonds>
13. <https://www.khanacademy.org/economics-finance-domain/microeconomics/choices-opp-cost-tutorial/gains-from-trade-tutorial/v/comparative-advantage-specialization-and-gains-from-trade>
14. <https://www.udemy.com/international-trade-and-new-geographic-economy>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Економіка України»
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=461>